

GRAĐANSKI

Nebo nad Berlinom i nebo nad nama

Piše: Daliborka Uljarević

Dilema je samo što ćemo učiniti da jednog dana i sami možemo reći da smo građani - kraljevi, a ne puki podanici u sopstvenoj državi.

Tog jutra, na putu za aerodrom, bila sam posljednja vožnja razgovorljivom taksisti. Popodne kreće sa suprugom na odmor na Tajland. Čeka ga duga avantura i već se raduje azijskom suncu. Da, kažem sa razumijevanjem, nebo nad Berlinom je oblačno, iako je meni lijepo.

Priča mi kako je ugodno u Berlinu i da od svog rada pristojno živi. Kaže da se i na simboličkoj ravni, koja se oslikava u prilici da građani svakog dana uđu u zgradu vlade ili parlamenta, vidi otvorenost institucija. Objašnjava da parlament donosi ključne i strateške odluke, da je najvažnije tijelo koje biraju građani, što građane čini kraljevima. „Ja sam kralj!“, dodaje da bi naglasio koliko ga to lično hrani. U Bundestagu sjede ljudi koji u njegovo ime i za njegovo dobro određuju pravce razvoja države, brinu se o tome što će on dobiti ili izgubiti od njihovih odluka, jer znaju da će i njegov glas uticati na to da li će nakon četiri godine i novih izbora tamo sjedjeti. I sam se politički angažovao, u okviru malog grada blizu Berlina, gdje ima vikendicu, dobio je izbore jednom, druge izgubio, kaže da je to demokratija, naučio je lekciju i primijeniće je narednog puta. Nema gorčine u njegovom glasu. Vjeruje da sistem radi za njega, a ne protiv njega, čak i ako to ne znači da uvijek pobjeđuje. A to stvara osjećaj sigurnosti, dostojanstva i u porazu koji je samo jedan korak a ne kraj i poniženje.

Nikada takvu priču nijesam čula od podgoričkih taksista ili nekih drugih naših građana, niti sam prepoznala taj osjećaj zadovoljstva državom i sistemom. Zašto?

Možda zato što ovdje malo ljudi istinski uživa u životu koristeći sve svoje potencijale, nezavisno od individualnog konteksta. Ovdje se život podnosi, kao vožnja od tačke A do tačke B, traži se najbrži, najlagodniji put na kojem neće biti iznenađenja, jer se ona doživljavaju kao prijetnje i zamke, a tekuće neugodnosti se podnose sa maksimumom „samo da ovo još prođe, pa će biti dobro“. U tom čekanju, prolaze mnogima čitavi životi, sa unaprijed prihvaćenom osudom na neuspjeh najintimnijih snova, nadanja, želja, ambicija. Naravno, promjena nema samih od sebe, one se moraju potaknuti, kolektivne balkanske karme kojima smo skloni nijesu opravdanje.

U toj klimi poslanici dvije najveće partije, jedne vladajuće i druge opozicione, na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet složno glasaju za izvještaj Regulatorne agencije za energetiku (RAE). Radi se o jako lošoj političkoj odluci, potpuno nezamislivoj u državi u kojoj obični građani, poput onog berlinskog taksiste, znaju koju moć imaju i kakvu snagu nosi njihov glas. Sjetimo se da je RAE mogućnosti koje joj je zakon davao, u uređenju pojedinih sfera djelovanja putem svojih pravilnika, do sada koristila na štetu građana, a u korist energetskih lobija odnosno EPCG. Na osnovu tužbe troje građana Crne Gore, dvije odluke joj je oborio Upravni sud a sama RAE je priznala da je odobrila EPCG-u naplatu 39 miliona eura više nego što je trebalo. Znači, građani Crne Gore zakinuti su za najmanje 39 miliona eura, a oni koji bi trebalo da zastupaju njihove interese ne vide ništa problematično u toj činjenici!? Na moje izraženo čuđenje u komunikaciji sa jednim poslanikom koji je učestvovao u toj sasvim neevropskoj priči dobijam objašnjenje da će se o izvještaju još čuti u plenumu, da je objektivna jer kritikuje EPCG i Rudnik uglja, monopole, trošadžije, a da će se zasebno baviti radom RAE!? Što bi ovo trebalo da

znači? Da je RAE malo izribala one kojima daje nezaslužene privilegije zavlačeći ruku u naše džepove i da je to abolira od odgovornosti!? Što može promijeniti rasprava u plenumu? Da li će ona donijeti nove pobočne replike kojima poslanici uveseljavaju javnost fingirajući retoričko natjecanje u tome kome je javno dobro više pri srcu ili veliki preokret u smislu odricanja podrške agenciji, koja se pokazala jedino nezavisna od profesionalizma, poštovanja zakona i interesa građana koji je finansiraju?

Ovo je jedno od pitanja na kojima se mjeri stepen evropeizacije nacionalnih politika i otklona od partijskih, familijarnih ili drugih interesnih grupa a približavanje konceptu javnog dobra. Potrošiće se mnogo fraza i nerazumljivih stručnih riječi kako bi se duboko skrila suština. A ona je jednostavna. Imamo Skupštinu koju čini 81 poslanik/ca. Oni su tamo jer smo mi jedne nedjelje izašli na birališta (ili odlučili da prespavamo taj dan) i svojim glasom/bojkotom im dali tu poziciju. Njihova obaveza da rade za naše dobro je preduslov funkcionisanja demokratske države. Sve drugo je farsa koja poput teških oblaka iza ovog miholjskog sunca pritiska naš razvoj. To znaju oni koji su bili bez struje u nedjelju večer, ali i svi mi koji suviše dugo plaćamo preskupe fakture nesposobnosti političkih lidera i njihove otuđenosti od naroda u ime kojeg vladaju. Dilema je samo što ćemo učiniti da jednog dana i sami možemo reći da smo građani - kraljevi, a ne puki podanici u sopstvenoj državi.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).